

Het College van Burgemeester en wethouders van de gemeente Soest
Postbus 2000
3760 CA Soest

Onderwerp: Advies Keuzenota Toekomst hulp bij het huishouden
Bijlage(n):

Soest, 31 mei 2016

Geacht College,

Met belangstelling heeft de Adviesraad Sociaal Domein Soest (kort: de Raad) kennis genomen van uw "Keuzenota. Toekomst hulp bij het huishouden in Soest". Het betreft een zeer belangwekkend document waarin een keuze wordt gemaakt voor de wijze waarop de toekenning, levering en bekostiging van deze hulp plaats gaat vinden vanaf 2017.

De Raad is gevraagd om advies te geven bij deze op 19 mei 2016 door haar ontvangen nota. Wij voldoen met enige terughoudendheid aan dit verzoek. Het gaat hier om een onderwerp waar veel inwoners van Soest mee te maken hebben. De varianten die u uitwerkt met betrekking tot de wijze waarop de burgers van onze gemeente in aanmerking kunnen komen voor deze hulp, kunnen verstrekkende gevolgen hebben.

Op deze plaats wil de Raad opmerken dat het gewicht en de complexiteit van het onderwerp een veel langere tijd voor bezinning zouden rechtvaardigen dan ons nu is gegund. Uiteraard hebben wij begrip voor de tijdsdruk waaronder u moet werken. Ook de langdurige onzekerheid over de mogelijke uitspraken van de Centrale Raad van Beroep, heeft het u niet gemakkelijk gemaakt. De Raad spreekt nogmaals de wens uit dat in de toekomst deze tijdsdruk achterwege kan blijven. Dit in het belang van de burgers van Soest.

Voor u ligt het door de Raad eerder met mail van 26 mei 2016 aan u uitgebracht advies. Inhoudelijk is het advies ongewijzigd, wel zijn op sommige plaatsen kleine tekstuele aanpassingen gemaakt.

De Raad heeft de volgende opmerkingen bij uw keuzenota.

Secretariaat postbus 44 3760 AA Soest
E.info@sociaaldomeinsoest.nl W.www.sociaaldomeinsoest.nl

A. Algemeen

Naar de mening van de Raad ligt aan uw voorstel op zich een goede analyse ten grondslag. Wel menen wij dat de nota een nogal technisch karakter draagt. Dit komt de toegankelijkheid van het geheel niet altijd ten goede. Van de gemiddelde lezer wordt wellicht wat teveel kennis van zake verondersteld om de voorstellen snel en op adequate wijze te kunnen beoordelen. Wij vragen nadrukkelijk aandacht voor dit punt bij toekomstige notities van uw kant.

In de inleiding wordt niet verwezen naar de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 18 mei jl. over de aanwijzing van huishoudelijke hulp als algemene voorziening. Deze uitspraak is van groot belang voor de uitwerking van uw gedachten over het beleid ten aanzien van de huishoudelijke hulp. Een wat verdergaande beschouwing over deze uitspraak en de consequenties daarvan in de inleiding is zeker op zijn plaats. Zo wordt de relatie tussen de constatering van de Centrale Raad tussen een algemene voorziening enerzijds en het beoordelen van de noodzaak van een maatwerkvoorziening op basis van objectief onderzoek, alsmede de consequenties daarvan voor het huidige beleid, onvoldoende toegelicht. Dit komt de leesbaarheid van en het begrip voor de in deze nota gemaakte keuzes niet ten goede.

In de nota wordt terecht gewezen op het gevaar, dat de als hoog ervaren hoge eigen bijdrage kan leiden tot het vermijden van een beroep op zorg en ondersteuning. Gewezen wordt op het risico, dat een groter beroep wordt gedaan op het zogenaamde "zwarte circuit". Hoewel iedereen zich een voorstelling kan maken bij wat hiermee wordt bedoeld, is een nadere toelichting omwille van de duidelijkheid gewenst. Al is het alleen maar om mensen die deze zorg verlenen en die over hun verdiensten aangifte doen, recht te doen. Nader onderzoek van dit mogelijke effect is gewenst.

In de nota wordt terecht de zorg van u voor de gevolgen van uw voorstellen voor de werkgelegenheid uitgesproken. Helaas wordt verzuimd de consequenties van de vier varianten voor de toekomst van de huishoudelijke hulp voor de werkgelegenheid verder uit te werken. Een verwijzing naar de recentelijk geïntroduceerde mogelijkheden van de Huishoudelijke Hulp Toelage is naar onze mening niet toereikend, omdat ook daarbij geen inschatting wordt gemaakt van de werkgelegenheidsaspecten binnen die regeling.

Een belangrijk uitgangspunt voor u is dat de financiering van de huishoudelijke hulp in de toekomst haalbaar moet blijven. De grenzen van de financiële kaders zijn terecht belangrijk. In de nota wordt op diverse plaatsen aangegeven dat het beroep op huishoudelijke hulp de laatste tijd aanzienlijk is gedaald. Er wordt als mogelijke oorzaak hiervan gewezen op de uitkomsten van de keukentafelgesprekken en de daaraan ten grondslag liggende effecten van "de kanteling". Voor de Raad is het tegen deze achtergrond nog niet helder waarom verdergaande maatregelen noodzakelijk zijn om de financiering in de toekomst veilig te stellen. Een nadere toelichting op dit punt in de vorm van een korte financiële paragraaf in de hoofdtekst, is wenselijk.

In de nota wordt aangegeven, dat er geen financiële schotten staan tussen de diverse aandachtsgebieden binnen het sociaal domein. Deze benadering wordt door de Raad onderschreven. Wel vraagt de Raad of de budgettaire problemen rond de andere deelgebieden dan de WMO zodanig zijn, dat deze schuif noodzakelijk is en welke stappen worden overwogen om deze budgettaire problemen aldaar aan te pakken ten gunste van een mogelijke, wenselijk of onvermijdelijk geachte ontwikkeling rond de WMO in de toekomst.

B. De keuzevarianten

In uw nota werkt u vier varianten uit voor de wijze waarop in de toekomst vorm wordt gegeven aan het beleid en de financiering van de huishoudelijke hulp. Op het moment van schrijven van dit advies was nog niet duidelijk of de variant resultaatgerichte financiering past binnen de uitspraken van de Centrale Raad van Beroep d.d. 18 mei 2016. Wij gaan derhalve uit van de voorliggende tekst.

Versobering van de maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp op indicatie.

Naast de door u genoemde nadelen kan er op worden gewezen dat door versobering de grens van het redelijke m.b.t. de inzet van het sociale netwerk van mensen kan worden overschreden. Immers, elke vermindering van toegekende hulp ten opzichte van hetgeen nu in alle redelijkheid wordt toegekend, zal mogelijk door het netwerk van de hulpvrager moeten worden gecompenseerd. Dat kan op zijn beurt weer leiden tot extra maatregelen om de taak van dit netwerk (mantelzorg-ondersteuning) te verlichten. De Raad is het dan ook niet eens met de gedachte dat dit scenario geen (extra) beroep doet op de eigen kracht.

De Raad schat het draagvlak onder burgers niet hoog in. Nu reeds zijn veel zorgvragers van mening te weinig aan zorg en ondersteuning te ontvangen. Of dat nu op basis van een indicatie objectief wordt ervaren juist of niet, doet niet ter zake.

De Raad is wel van mening dat deze variant de verantwoordelijkheid voor het verlenen van adequate zorg op de juiste plaats neerlegt, namelijk bij de gemeente. Bovendien wordt een aantal ingewikkelde vraagstukken vermeden, die bij de andere varianten op korte termijn opgelost moeten worden voordat een nieuwe aanbestedingsronde kan worden gestart.

Hoewel cliënten bij deze varianten wellicht eerder op- en aanmerkingen kunnen hebben dan bij andere oplossingsrichtingen, is voor aanbieders en cliënten wel van meet af aan duidelijk waar men aan toe is. Door het netwerk van cliënten ontstaat daardoor ook een goed beeld wat er naast de formele voorziening aan activiteiten nodig is om zelfredzaamheid en zelfstandig wonen te kunnen handhaven.

De Raad is van mening dat een versoberingsvariant eigenlijk een zeer beleidsarme variant is. Het betreft een instrument dat bij herhaalde toepassing snel zijn waarde verliest. Zoals u opmerkt, je kunt niet eindeloos versoberen zonder uiteindelijk de grenzen van een minimumkwaliteit te overschrijden. Tegen deze achtergrond menen wij dan ook dat aan deze variant voorsnog niet de voorkeur moet worden gegeven. Zeker niet voor de langere termijn. Indien toch voor deze variant wordt gekozen adviseren wij u een inhoudelijke discussie op te starten waarin nadrukkelijk de vraag aan de orde zou moeten komen welke onderdelen van huishoudelijke hulp in de toekomst wel en welke niet meer voor een bijdrage van de gemeente in aanmerking komt.

Resultaatgerichte financiering

De Raad is van mening dat dit op zich een creatieve wijze van financieren is. Creativiteit is echter niet hetzelfde als haalbaarheid. U geeft op heldere wijze aan welke bezwaren er aan deze variant kleven. Er is nader onderzoek nodig om de door u genoemde nadelen of openstaande vraagpunten in positieve zin om te buigen. Belangrijk voor de Raad is de positie van de gebruiker. In deze variant dreigt deze erg zwak te worden en dreigt de cliënt te moeten wijken voor de (financiële) belangen van de aanbieders. Dat kan naar de mening van de Raad niet de bedoeling zijn. Ook legt deze variant een zware last op de schouders van de aanbieders.

U verwijst naar ervaringen van aanbieders en de gemeente Amersfoort. Wij adviseren u de gesignaleerde vraagpunten tegen de achtergrond van deze ervaringen te bezien en vast te stellen of hieruit adequate oplossingen voor deze vraagpunten kunnen worden afgeleid.

De Raad kan niet geheel overzien of deze variant past binnen de uitspraken van de Centrale Raad van Beroep. Er wordt weliswaar niet gewerkt met standaardmodules van 78 uur maar wel met een gemiddelde som per cliënt voor de betekening van het budget. Het is de Raad niet mogelijk vast te stellen of dit kan.

Combinatie algemene voorziening en maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp.

De Raad is het eens met de overwegingen van het College ten aanzien van deze variant. Wij zijn van mening dat een aantal keuzes die moeten worden gemaakt om de algemene voorziening voor bepaalde groepen bereikbaar en betaalbaar te houden, gemakkelijk een arbitrair karakter kunnen dragen. Denk bijvoorbeeld aan de te vragen bijdrage in de kosten en aan de noodzakelijkerwijs aan te brengen grens tussen hetgeen nog onder de algemene voorziening valt en wat als maatwerkvoorziening moet worden aangemerkt. Dit kan leiden tot afhaken van zorgbehoevenden of tot een groot aantal bezwaarprocedures. Zolang er nog enige interpretatieruimte bestaat ten aanzien van de betekenis van de uitspraak van de Centrale Raad, verdient deze variant geen aanbeveling. De kans dat door een achteraf onjuiste interpretatie van deze uitspraak er op stel en sprong andere keuzes moeten worden gemaakt, lijkt de Raad aanzienlijk. Wij adviseren u dan ook deze weg niet verder te bewandelen.

Andere tarieven voor huishoudelijke hulp.

Met het College is de Raad van mening dat het gaan hanteren van beduidend lagere dan wel hogere tarieven niet is aan te bevelen.

C. Conclusie

Aan elke van de geschetste varianten kleven voordelen maar soms grotere nadelen. De Raad is eigenlijk van mening dat meer tijd beschikbaar zou moeten zijn om de varianten nauwkeurig op hun merites te kunnen beoordelen. Er is nog het nodige werk te verzetten voordat een exact beeld van de consequenties van de te maken keuze bestaat. Wij realiseren ons echter dat er nu dringend een keuze moet worden gemaakt.

Vanwege bovenstaande overwegingen en de overwegingen die u dienaangaande in uw nota geeft, is de Raad van mening dat de derde en vierde variant niet als beleidsuitgangspunt moeten worden gekozen. De uitspraak van de Centrale Raad van Beroep speelt hierbij een belangrijke rol.

Met voorgaande opmerking in gedachten dat de ontwikkelingen u geen ruimte bieden tot intensieve studie naar de meest optimale variant, is de Raad het met u eens dat de oplossing moet worden gevonden binnen de eerste twee varianten: het versoberingsscenario en het resultaatgericht financieren. Hiervoor gaven wij reeds aan dat eerstgenoemde optie niet de eerste voorkeur heeft. Indien een en ander past binnen het wettelijk kader, verdient het scenario van het resultaatgericht financieren van de huishoudelijke hulp de voorkeur.

Ter toelichting het volgende:

De Raad overweegt dat -hoe het proces rond de toewijzing van huishoudelijke hulp er ook uit komt

te zien- de hulpbehoevende burger centraal behoort te staan. Naar de mening van de Raad is een aantal zaken van belang om dit uitgangspunt te kunnen realiseren:

Voor de doorontwikkeling van de huishoudelijke hulp in Soest zijn uitgangspunten afgeleid:

- van de algemene randvoorwaarden/ visie Strategische agenda sociaal domein;
- van de maatschappelijke effecten en resultaten bij het Thema “Een leven lang meedoen in Soest” uit de Strategische agenda sociaal domein;
- uit landelijke afspraken en jurisprudentie.

(Zie bijlage 2 bij de Keuzenota)

Met de scores op de uitgangspunten is de bijdrage van maatregelen/ scenario's aan het oplossen van de opgave te bepalen.

De uitgangspunten doorontwikkeling toekomstbestendige huishoudelijke hulp in Soest zijn:

- stimuleren van eigen kracht van inwoner/ cliënt;
- maximaal gebruik maken van het sociaal netwerk en eventueel ook vrijwilligers;
- gebruik maken van voorliggende voorzieningen;
- preventieve signaleringsfunctie;
- bijdrage aan vermindering van uitgaven (peiljaar 2015);
- binnen beschikbare budget voor huishoudelijke hulp in de Meerjarenbegroting 2016 van Soest;
- verantwoorde tariefstelling (conform kostprijselementen van Code Verantwoordelijk Marktgedrag Thuisondersteuning);
- huishoudelijke hulp is in ieder geval beschikbaar voor de meest – ook financieel – kwetsbare inwoners;
- geen onnodige bureaucratie/ eenvoudig werkproces en lage uitvoerings-/ administratiekosten, zowel voor gemeente als voor aanbieders;
- toepassing van individueel onderzoek/gesprek conform artikel 2.3.2 van de Wmo 2015;
- zoveel mogelijk behoud van reguliere werkgelegenheid;
- wijzigingsscenario huishoudelijke hulp is gemakkelijk in te voeren;
- Soest laat niemand vallen (ook niet een beetje).

Hierbij tekent de Raad het volgende aan:

De basis wordt gevormd door een goede indicatiestelling. Een keukentafelgesprek waar de wensen en behoeften van de hulpvrager worden besproken. De uitkomst van dit gebeuren is hulpverlening die qua vorm en inhoud zo dicht mogelijk aan moet sluiten bij de situatie van de hulpvrager.

Afwegingen rond kwaliteit en omvang van de geboden zorg spelen een belangrijke rol.

De versoberingsvariant past hier op termijn minder goed bij.

Zowel aanbieder als hulpvrager zijn gebaat bij flexibiliteit van de aangeboden zorg. De aanbieder omdat hij een verantwoord aanbod moet kunnen doen binnen de gestelde financiële kaders. Strakke overheidslijnen maken dat soms lastig. Hulpvragers hebben niet altijd behoefte aan dezelfde activiteiten en aan dezelfde frequentie waarin deze hulp wordt aangeboden. Ook de tijdstippen waarop zij hulp ontvangen kunnen wisselen. Kortom, een proces waarbij aanbieder en hulpvrager naar de optimale situatie streven. Dat dit gepaard gaat met mogelijke besparingen zoals u aangeeft, is eigenlijk bijzaak. Zorg op maat is een zeer belangrijk principe. Het oppakken van het scenario van de resultaatgerichte financiering is dan ook een logische stap.

De hulpvrager staat voor de Raad centraal. Dat betekent dat deze beschermd moet worden tegen te grote druk van de aanbieder om een andere, minder passende invulling van de dienstverlening te accepteren. Voor de Raad is daarom een niet vrijblijvende, regelmatige evaluatie van het gebeuren een strikte voorwaarde. Wellicht een open deur, maar toch. Deze evaluatie heeft alleen zin als er daadwerkelijke mogelijkheden zijn tot interventie als dat nodig is. De evaluatie dient in ieder geval een toets in te houden van de resultaten van de toekomstige werkwijze aan de door u geformuleerde beleidsuitgangspunten. De Raad wil graag bij de voorbereiding en de opzet van deze evaluatie worden betrokken.

Zoals uit uw nota naar voren komt, moet een aantal vraagstukken worden opgelost voordat van een aanbesteding op basis van een prestatiegerichte sprake kan zijn. Wij vernemen graag zo spoedig mogelijk op welke wijze u invulling geeft aan de oplossing van deze vraagpunten. Deze oplossing is naar de mening van belang voor een goede uitvoering van het scenario, nu en in de toekomst.

De Raad spreekt haar zorgen uit over de toekomstbestendigheid van de door u voorgestelde variant. Deze zorg komt voort uit de vrees voor de gevolgen van een in de tijd gemiddeld toenemende hulpbehoefte van burgers van Soest. Mensen worden ouder en zullen gemiddeld langer een beroep doen op hulp. Deze hulp zal daardoor qua zwaarte gemiddeld ook toenemen. Deze ontwikkeling kan een streven naar een financiering op basis van prestatie onder druk zetten en kan er tevens toe leiden dat alsnog voor de kaasschaaf moet worden gekozen. Graag vernemen wij hoe u hiermee om denkt te gaan.

Bij invoering van scenario 2 vind de Raad het van belang dat de gemeente moet toelichten hoe de prestaties maar ook de resultaten van dit beleid gemonitord worden en op welke wijze de burger hieromtrent geïnformeerd worden.

Voor de aanbieders moeten de vereiste prestaties leidend zijn en eenduidig te interpreteren. Van hen mag verwacht worden om te presteren op niveau. Te denken valt aan een klanttevredenheid van een 8 en een toename van de werkgelegenheid in Soest.

Tot slot

De Raad stelt het op prijs om verder met u mee te kunnen denken over de verdere uitwerking van uw nota, de door u gekozen oplossingen voor de nog openstaande vraagpunten en over de opzet van de noodzakelijk geachte evaluatie.

In afwachting van uw reactie,
namens de Adviesraad sociaal Domein,

Harry van der Aalst
Secretaris